

Concentratiekampen in Nederland

Afgezien van de speciaal voor Joden bestemde kampen die in hoofdstuk 7 aan de orde komen, heeft bezet Nederland vier detentie-oorden gekend die wij 'concentratiekampen' mogen noemen: de kampen in Schoorl, Amersfoort, Ommen en Vught – wij plaatsen ze hier in de volgorde van oprichting. De kampen in Schoorl en Amersfoort ressorteerden onder de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*, het kamp in Ommen dient men te zien als een creatie van *Generalkommissar* Schmidt en het kamp in Vught was, gelijk reeds in vorige hoofdstukken opgemerkt, het enige van de vier kampen dat onder het *SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt* viel; het was dan ook het enige kamp dat door de Duitsers zelf als 'Konzentrationslager' ('KL') aangeduid werd: als 'KL Herzogenbusch' komt het in talrijke Duitse stukken voor. Het kamp in Ommen (wij zullen in dit hoofdstuk verder gemakshalve 'Ommen' schrijven, en zo ook 'Schoorl', 'Amersfoort' en 'Vught') heet in die stukken als regel 'das Lager Ommen' of 'das Arbeitseinsatzlager Erika', het kamp in Schoorl, aanvankelijk gebruikt als interneringskamp van Fransen en Engelsen, werd, toen er al enige tijd Nederlandse gevangenen van de *Sicherheitspolizei* in opgesloten waren, als 'Polizeiliches Durchgangslager' aangeduid en dit werd ook, toen Schoorl door Amersfoort vervangen werd, de aanduiding van het kamp Amersfoort: het *Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort*, ofwel het *PDA*.

Ommen was eerst, d.w.z. van juni '42 tot mei '43, een kamp waarin gevangenen van de Nederlandse justitie opgesloten werden; toen het als gevolg van de protestactie van de Nederlandse rechterlijke macht (beschreven in hoofdstuk 8 van deel 6) die functie verloor, werd het een opsluitingsoord van personen die getracht hadden zich aan de arbeidsinzet in Duitsland te onttrekken: 'contractbrekers', 'weigeraars' van de arbeidsinzet en 'asociale' – wij herinneren er aan dat *Generalkommissar* Schmidt als gemachtigde van Sauckel speciale bevoegdheden had op het gebied van die arbeidsinzet. Wat de categorieën gevangenen aangaat, is Ommen dus een tamelijk eenvoudig kamp geweest.

Dat laatste kan men van Schoorl, Amersfoort en Vught niet zeggen: dat waren drie vergaarbakken van allerlei soorten gevangenen en zulks was ook onvermijdelijk, gegeven het feit dat (zoals wij in de hoofdstukken 1 en 4